

Szerkesztői iroda:
Streintz és Eschenlohr
könyvnyomdája.
Csak bérmentes levelek
fogadtatnak el.
Kéziratok vissza nem
küldetnek.

Előfizetési díj
vidékre postán vagy hely-
ben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8.—
Félévre . . . 4.—
Negyedévre . . . 2.—

BAJAI FIGYELŐ

politikai hetilap.

Kiadó-hivatal:
Streintz és Eschenlohr
könyvnyomdája
B ó d o g - t é r .

HIRDETÉSI DÍJAK:
Egy 3 hasábos petit sor egy-
szeri megjelenésért 10 kr., 3-
szori 8 kr., 10-szerért 6 kr., 6-
zetendő. — Minden hirdetés
után 30 kr. blyegdíj jár.
A nyilttér 1 petit sora 12 kr.
A hirdetési díj előre fizetendő.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Angol vélemény a magyar pénzügyekről.

Alig mulik nap, hogy ne lehetne olvasni egy-
vagy több cikket konzulátusaink bajairól és ujja-
szervezéséről. Balkán félszigeti konzulátusaink a li-
potta megl. hetösen — majdnem teljesen — ismeret-
len politikusaik és publicistáik előtt, s így termé-
szetes, ha reformjuk megbeszélésénél nem tudnak
határozottan rámutatni a baj fészkeire. Hanem ha ma-
gukat a konzulátusokat: szervezetüket, működé-
süket és hivatalnokaikat nem is ismerik, azért még-
is bizonyára olvastak már néhány jelentést tőlük,
s ezen feltevés alapján azt hiszem, hogy hasznos
lesz behatóan ismertetni a budapesti angol főkon-
sul jelentését Magyarország pénzügyi viszonyai-
ról. Az összehasonlítás könnyű lesz, és azonnal
felvilágosítást ad az iránt, hogy mi hiányzik a mi
konzulaink jelentéseiből.

Phipps ur jelentése különben nemesak ezen
összehasonlítás kedvéért, hanem mint önálló mű is
nagy mértékben megérdemli kiváló figyelmünket.
Lefordítva magyarra hasznos utmutatóul szolgálna
nagyon sok kapacitásunknak, kik jelentékeny ön-
bizalommal, de annál kevesebb tájékozottsággal
gazdasági viszonyaink kritizálásával foglalkoz-
nak.

Gondosan és szakavatottan összeállítva lát-
juk itt mindazon tényezőket, melyek jelentőséggel
bírnak egy ország pénzügyi helyzetének megíté-
lésénél: államadóságok, adók, vámjövédékek, a
közös kiadások, és az 1883. évi költségvetés kül-
ön külön fejezetben lesznek megbeszélve és is-
mertetve. Ami leginkább feltűnik és meglep eb-
ben az érdekes dolgotban, az kétségtelenül az,
hogy Phipps ur egészen otthonosnak látszik a mi
viszonyaink között és felismeri bajainknak kut-
forrásait. Mindjárt a jelentés bevezetésében talá-
lunk egy megjegyzést, amely e mellett bizonyít.
Miután megemlítette, hogy Magyarország 1868-
ban jelent meg először az európai pénzpiacra mint
önálló kölcsönkereső állam, sajnálatát fejezi ki a
felett, hogy önállóságunk visszanyerése után ösz-
szes berendezéseinkben a legnagyobb és leggaz-
dagabb európai államokat igyekeztünk utánézni;

ez az eljárás nagy hibákat vont maga után és kel-
lemetlen helyzetbe döntötte az országot. Azonban,
így folytatja az angol főkonzul, a nagymérvű fi-
nanciális intelligencia csakhamar utat tört ma-
gának, és felemelte a magyar pénzügyeket arra a
jelentékeny magaslatra, amelyen jelenleg látjuk
azokat. Pénzügyi bajaink megokolásán nem fe-
ledkezik meg az 1873. évi krachról és a rosz ter-
mésekről sem.

Az első fejezet az államadóságoknak
van szentelve. Egyenként felsorolja valamennyit,
elmondván, hogy mikor, ki által és mily feltéte-
lek között bocsáttatták ki. Az eredmény a kö-
vetkező:

Forgalomban lévő kincstári jegyek	22.376,200 ft.
Bank-adósság kvótája	23.924,675 „
Az Ausztriától átvállalt adósság	606,760,000 „
Közös lebegő adósság kvótája	93,600,000 „
Magyarország adóssága	1,032,800,000 „
Tartozunk összesen	1,779,460,875 ft.

Ezért fizetünk kamatot 97.670,701 frtot,
azaz összes rendes bevételeink 37 s fél százalékát;
erre nézve megnyugtatótúl idézi Phipps ur Leroy-
Beaulieu azon axiomáját, hogy az államadóságok
komoly aggodalomra csak ott adnak okot, a hol a
kamatteher a rendes bevételeknek 45 százalékát
felemészti.

Megjegyzendő azonban, hogy államadósága-
inkból 304 millió olyan czélokra kontraháltatott,
hogy az állam ennek az összegnek visszafizetését
követelheti. Marad tehát ennek levonása után
1.475.246.508 ft.

Phipps ezzel szembe állítja a magyar állam-
vagyonot, ami 1.259,704,170 frtot képvisel, marad
tehát aktív vagy on **215.542,338 ft.**

A jelentés ezután áttér a adórendszerre.
Először is elősorolja az egyenes adókat; jövedel-
meztek 1876 ban 82, 1877-ben 87.1, 1878-ban
84.6 millió frtot. 1879-ből és 1880-ból nem ter-
jeszti elő az adatokat, mert ezen éveken a termé-
szeti csapások miatt az adóbehajtás igen sok me-
gyében fel volt függesztve. 1881. 87.4 millió ft.
Az adóhátralékok 1881-ig 55 millió frtra szapo-
rodtak fel. Phipps úgy találja, hogy az egyenes

adó-teher Magyarországon túlságosan nagy; és
megjegyzí egyszermind, hogy az adóvégrehajtás
rendkívülien szigorú.

A közvetett adóknál megelégszik az adóne-
mek és az adatok felsorolásával.

A következő két fejezet a vámjövédékek és
a közös kiadások ismertetésének van szentelve.

Az utolsó fejezet ismét nagyobb mértékben
megérdemli figyelmünket, mert a magyar budget-
tel foglalkozik. Először is adja az 1883. évi ál-
lamköltségvetést, amely szerint tudvalóleg

a kiadás	323.214,388 ft.
a bevétel	301.542,845 ft.

Phipps azonban nem tartja helyesnek ezt a
mérleget, mert bevétel gyanánt szerepelnek benne
olyan tételek, melyeknek fedezésül az állam jára-
dék-kötvényeket kénytelen kibocsátani; ezen tété-
leket tehát hozzá kell számítani a deficithez, mi ál-
tal ez 342 millió frtra emelkedik. De ez még nem
is minden. Szapáry Gyula gróf u. i. ekszpozéjában
kilátásba helyezte, hogy a 217 milliónyi 6 százalé-
kos aranyjáradékból június 1-ig 4 százalékosra
konvertáltat 97 milliót s az így megtakarítandó
kamat már nincsen felvéve a kiadások közé. Te-
kintettel az európai pénzpiacz kedvezőtlen helyze-
tére Phipps előre lát a, hogy június 1-ig nem lehet
befejezni a konverziót, miáltal a kiadasi rovat és
így a deficit is növekedni fog.

A főkonzulkan az iránt is aggodalmi van-
nak, hogy Szapáry Gyula gr. bevalthatná azon
ígéretét, mely szerint 1884 ben 8 millió frtra akar-
ja lenyomni a deficitet.

Végig menve pénzügyi helyzetünk egyes té-
nyezőin, Phipps ur arra az eredményre jut, hogy
az adók további emelése a lehetetlenséggel hatá-
ros, mert már a mostani teher is alig elviselhető.
Ez a felfedezés természetesen arra bírja a főkon-
zult, hogy a helyzet javításának eszközei felett
elmékedjék. — Erre nézve két nagy szabásu
módot ajánl: a közvetett adók fokozását és az
ipar fejlesztését. Ez a kettő különben szoros
összefüggésben áll egymással, mert minél inkább
fejlődik az ipar, annál inkább gyarapodik a nem-
zet gazdagsága s így a közvetett adók jövedel-

TÁRCZA.

TÜNÖ IFJUSÁG.

I.

Fut, fut, repül az ifjúság előttem,
És én üzöm rózsás nyomát zibálva;
De testem-lelkem kimerült, erőtlén
S többé nem ér el, szép idők varázsa.
Derült világom, érzem úgy setétül,
Mint arcom színe nyári nap hevéttül.

Ha újra kezdhettém az ifjúságot
Szerlem szárnyán, ábrándok virányin;
Ha májusban szivemben is virágok
Nyitnák ki kelyhük: búvós hajnalálmain:
A hervadástul óvhatnám-e lelkem,
S a gyöngye lányt attól, hogy elfelejtisen?

Nem akarnék-e újra telhetetlen!
Minden virágot koszorúba fűzni?
Szellőtlen ányékból nem szívesebben
Futnék-e napra, pillangókat űzni?
Unott gyönyörök kelyhét undorodva
Magamtul ismét nem lökném-e porba?...

Ah, úgy van! ember vágya telhetetlen.
Az édenben természetünk a sátn.
Ott leskelődik ránk kigyói mezben
Mindenbírási vágyak almafáján.
Jó, hogy kiűzték, kitagadtak innen;
Mert sohse győzünk szenvedélyeinken!

II.

Meg-meglegyint szellője tűnt napoknak,
Távol vidékről, hol a rózsá nyí.
Virágid ifjúság, hogy hulladoznak,
Hogy' szétfoszolnak fányes álmaid!

Órizz bár főlve, megfakul a lélek.

Minden fohász egy álmat elsodor.
Hervaszítja napfő, rejteke a szélnek,
Mint elhagyott száraz virágbokor.

Kőd, szürke kőd vonul minden keresztül:
Lemondás búja, néma hervadás.
Nem fáj; de lényem mégis öszszerezdül:
Nincs jajszava; de némasága gyász.

Tengődvé élek a rideg valóban,
Mióta lelkemet nem áltatom.
Nem azt sajnálom, hogy mindig csalódtam,
De hogy már többé nem csalódhatom!

Reviczky Gyula.

A halálhozó szifon.*)

A szódavíz ellen, amint azt kereskedéseinkben árul-
ják, sokféle okból lehet kifogást tenni. Így mindjárt a
szódavíz üveg kézbevitelénél némi aggodalom foghatja
el az embert, megdölvén, hogy az az üveg ragályos
betegségben szenvedőnek a kezében is elégszer megfor-
dul, és ez az aggodalom annál elevebb lesz, ha látja azt
a sok piszkot és szennyet, mely a szódavíz-üvegen meg-
gyült és a mely a szódavíz használó száz meg száz em-
ber kezéről, tenyeréről tapadt oda.

Még nagyobb aggodalomra szolgáltat okot az, hogy
vajjon a szódavíz készítése és eltartása elég gondos-e;
tisztá-e a víz, vagy nem tartalmaz-e egészségtelen, avagy
egyenesen mérgező anyagot. Mert gondatlan készítésnél
sósav, sőt arzén is juthat a szódavízbe; másrészt rosszul
ónozott edényeknek és készülékeknek használatánál ólom
kerülhet a vízbe. Végre a gondatlan szódavízgyáros szeny-
nyes kútvizet vehet a szódavízhez, avagy sokáig állani
hagyja a vizet, a midőn az megposhad és ily módon válik
az egészségre ártalmassá.

Hogy kiderüljön, vajjon a fővárosi kereskedésekben
az elárusított szódavíz mentte ezen ártalmaktól, az egye-
temi közegészségügyi intézetben 14 budapesti szódavíz-

*) A Természettudományi közlöny legújabb füzetéből.

gyárból hozattam számos üveg vizet és a legfontosabb
egészségi tulajdonságaira nézve megvizsgáltam.

A megvizsgált szódavíz-próbák egynek kivételével
mind vezetett vízből készültek; izük — kettő kivételével
— kellemes volt. Nem találtam továbbá sem sósavat, sem
kénsavat, vagy arzén a vízben, jelölül annak, hogy a
gyárban tisztán bálnak a vízzel. Annál nagyobb hibát
találtam a szódavíz ólomtartalmát illetőleg.

A szódavíz gyártásánál tökféléképen juthat ólom a
vízbe. Első sorban az által, hogy ha a gyártásnál fémedé-
nyeket és csöveket használnak, amelyek ólomtartalmuk,
péld. tiszta ólomcsöveket vagy ólomtartalmu ónnal bevont
edényeket. Másrészt ólmos lesz a szódavíz akkor is, ha az
u. n. szifon ólomból, avagy sok ólomot tartalmazó ón-
ból való.

Az ólom a vízben és tápszerekben egyike a legféle-
metesebb mérgeknek. Veszedelmessége főleg abban rej-
lik, hogy legkisebb mennyisége is ártalmassá válik, ha
sokáig hosszú időn át jut be a szervezetbe. Ha valaki pl.
a szódavízrel naponként csupán néhány milligramm ól-
mot lenyel, ezt sokáig észre sem veszi; a mérge azonban
felhalmozódik a testében, s egyszerre csak előállnak az
alattomos mérgezés súlyos tünetei; az ólom-zsába a
has szerveiben, vizeletrekedés, székszorulás, majd hasme-
nés, az étvágy csökkenése, bűzös lélekzés, elsoványodás
és elsenyvedés, görcsök az izmokban, majd ezeknek bé-
nulásai, atrophiaja s végre a halál is.

Az egészségügyi irodalom az ily krónikus ólommér-
gezésnek számos és eljlesztő példát ismeri. Azért csak
természetes, hogy a közegészségügy mindenütt nagy figye-
lemmel van arra, hogy a tápszerek és italok ólomtól men-
tes edényekben tartassanak. Magyarországon az 1869-iki
649. számú belügyminiszeri rendelet szabályzatot alkotott
arra nézve, hogy miként kell a szódavíz készíteni, hogy
az ólomtól mentes legyen.

Ezen szabályzat értelmében a gépeknek, csöveknek,
csapoknak, szóval mindazon fémrészek felső felületének,
melyekkel a szódavíz érintkezésbe jő, a legtisztább ónból
készült erős borítékkal kell ellátni, és hogy gondot
kell fordítani arra, hogy ezen ónozás időnkint megújítat-
ván, mindig oly karban legyen, hogy a szódavíz az idézett

mezősége is. A gabnatermelésből ma már annál kevésbé élhet meg Magyarország, mivel hatalmas versenytársai akadtak az északamerikai Egyesült Államokban, Oroszországban és a dunai tartományokban.

Végül adatokat szolgáltat a jelentés arra nézve, hogy mennyire emelkedett Magyarország hitelle az utóbbi években: az állampapírok ma $1\frac{1}{2}\%$ -kal kevesebbet fizetnek, mint 1879-ben ($5\frac{1}{2}\%$ és $7\frac{1}{2}\%$); ugyanezen idő alatt az észak-amerikai Egyesült Államok értékei 1, Ausztriáé $\frac{3}{4}$, Olaszorszáé $\frac{1}{2}\%$ -kal javultak, míg Oroszorszáé 1, Franciaorszáé $\frac{1}{4}\%$ -kal romlottak.

Megemlíthetjük még, hogy a főkonzul az egyes adókat nagyobb mérvben a nagybirtokosokra áthárítani és így a kisbirtokon könnyíteni, valamint a napszamosokat és mesterembereket a hadmentességi adó alól jórészt felszabadítani szeretné.

Lapunk szük tere miatt sajnálatunkra nem bocsátkozhatunk a főkonzul jelentésének bővebb méltatásába. A kötetet bizonyos megnyugvással tettük le, miután elolvastuk a jelentést. Nem hűny az szemet az ország egy baja előtt sem; az ipar hiánya, a mezőgazdasági jövedelmek bizonytalansága, a nagy kamattétel, a magasra fokozott egyes adók — mindezek méltatásra találnak. De ennek dacára az egész jelentés az a meggyőződés látszik végig vonulni, hogy Magyarországnak csak azokkal a bajokkal küzd — és pedig ez ideig eredményesen — amelyekkel meg kellene küzdenie minden országnak, amely csak épen most lépett be a modern államok sorába s a melynek rossz kormánya van. A kormányok pedig, még ha rosszak is, nem szoktak örök életűek lenni.

A telekkönyvek rendezése tudvaleg az ország legégetőbb kérdése közé tartozik. A „N-t” értékelése szerint ezen nagyfontosságú kérdés már közelebbi törvényhozási megoldást fog nyerni, amennyiben az ezt tárgyazó törvényjavaslat szövegének a miniszteriumban folyt tárgyalások már befejezték s ezen javaslat is fel van véve az országgyűlés jövő évi munka-programmjába.

A kolera elleni óvintézkedések.

Egyiptomban a kolera egyre dühöng, sőt a ragály új meg új területeket lép meg. Ily körülmények közt teljesen igazolt a legnagyobb elővigyázat. A kormány ó-zinte dicséretet érdemel, hogy ideje korán gondolt a veszély megelőzésére. Nevezetesen körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben utasítja azokat a szükséges óvintézkedések megtételére. E rendelet így szól:

Hivatalos tudósítások szerint Alsó-Egyiptomban, névszerint Damiette, Mansurah, Port-Said, Chirbine, és Damahourban a kolera járványosan ütött ki s jelsül Damietében már nagyobb kiterjedést nyert.

Habár remélni lehet, hogy ugy magában a járvány által meglepett országban, valamint tengeri hatalmak részéről tett szigorú óvintézkedések folytán sikerülni fog a járványt Európába való áthurocolását megakadályozni, s hogy a monarchiának tengerészeti hatóságai részéről már eddig is tett, és a szükséghez képest még ezentul is teendő erőteljes óvintézkedések által hazánk területéről a nevezett járványos betegséget távolítani sikerülend, mindamellett különös tekintettel a járványok jelen me legobb évszakban való könnyebb tovaterjedhetőségük lehetőségére, a gondos elővigyázatot szükségesnek tartom

mérges fémekből készült edények falaival soha közvetlenül érintkezésbe ne jöhessen. A gépek és készülékek azon részei, melyek egészen ónból vannak, különösen a szódavizedények fémrészei idegen ónból, vagyis olyanból készítenek, melyben az idegen fémek mennyisége a 10 százalékot semmi szín alatt meg nem haladja.

Vajjon a szódavizgyártás és elárusítás a fővárosban megfelel-e az egészségügyi szabályzatnak, vajjon az elárusított szódaviz mentes-e ólomtól?

A gyárakat és a gyártás módját nem bírálhattam meg, mert nincs jogom a gyárakban megjelenni, és ott az edényeket és készülékeket megvizsgálni; ez az egészségügyi hatóság közegeinek joga és kötelessége. En csupán az elárusított vizet és a szódáüvegeket vizsgálhattam meg; ebbeli vizsgálatomnak eredménye pedig e következő:

Tíz-tíz szifonból, a cső belsejéből egy-egy kevés fémrészelt levartam s ólom- és ón-tartalmára megvizsgáltam. Három próbát tettem; az eredmény a következő volt: A levartat fém tartalmazott százalékokban.

I.	II.	III.
Ólomot 71.5	56.4	62.8
Ónt 28.5	43.6	37.2

A legjobb szifonoknál is a fémnek több mint fele ólom volt, s így a szabályzat követelése, hogy legfőbb 10 százalék ólom legyen a szifon fémjében, teljességgel figyelmen kívül hagyatik.

A kérdés most az, tartalmaz-e a szódaviz ólomot. Ennek felderítésére számos szódavizüveg tartalmát megvizsgáltam. Az eredmény a következő volt: 61 üveg viz közül ólomot tartalmazott 51; 10 nem tartalmazott.

Az ólom mennyisége különböző volt. Egy-egy szódavizes üvegből kibocsátott viz tartalmazott maximumban 6-14 és minimumban 1-70 milligramm ólomot.

Az ólom roppant mennyisége a szódavizekben félreismerhetetlen. Nem szenved kétséget, hogy a főváros lakosságának egészsége a legkomolyabban veszélyeztetve van a szódaviz által; kiváltképpen nyáron, a mikor óriás mennyiségben fogyasztják ezt az italt; a mikor a szomjas ember két, három és több üveg szódavizot is megiszik egy nap alatt. Hány folytonosan tartó rossz emésztés, a melyet

arra nézve, hogy azon nem remélt esetben, ha a járvány hazánk határaihoz közelednék, a hatóságok, a gátló és óvrendszabályok megtételére nézve készületlenül ne álljanak.

Mely körülmény kötelességemmé teszi a törvényhatóságot figyelmeztetni, hogy a veszély elhárítása céljából mindazon hatósági óvintézkedések megtétele szükségesnek mutatkozik, melyek a netalán felmerülő ezen kör előfoltására, terjedésének meggátolására, a betegek kellő elhelyezésére, ápolására gyógykezelésére, esetleg a lakosságnak a követendő elhárító eljárás és étrendi magatartás iránti felvilágosítására szolgálhatnak.

Ehez képest szükségesnek látom a törvényhatóságot a következő intézkedések megtétele fölhívni, melyek már előzetesen fenjeltett kórnak felmerülte előtt is, azonnal életbe léptetendők; és pedig:

1. Különös gond fordítandó az utcák és lakházak tisztántartására; miért is — jelsül nagyobb városokban — azon intézkedés teendő, hogy a berkocsisok és szekerek szigorú büntetés terhe alatt tartozzanak álló helyekről a szemetet, mely folyton a lég fertőzésére nyújt alkalmat, rögtön vagy legalább este eltakarítani.

A lakházak tisztántartása és czélszerűbb szellőztetésére nézve pedig elrendelendő, hogy a népesebb városokban, kivált ezeknek szűkebb utcáiban a kapuk, melyek nagyobbbrészt egésznapon át csak félig nyitva vannak, egész nap nyitva tartassanak.

2. A városi rendőrség szorosan fogatosítandó s az éretlen gyümölcs, romlott halak, állott hus és egyéb egészségellenes élelmiszerek árulása hatályosan megakadályozandó.

3. Különösen oly nyilvános helyeken, hol számos egyn, jelsül utasok fordulnak meg, mint szállodák, vendéglők, kocsma, színházak, továbbá vaspályaudvarok és vasuti, hajózási állomásokon a pöczegődrök, az árnyékszékek, csatornák, kielégítő fertőtlenítése már most is naponta teljes teendő, mire nézve a hatóság kötelessége magának e nagy fontosságú intézkedés pontos keresztülviteléről meggyőződést szerezni, megjegyezve, miszerint a vasutak és hajók, pályaudvarok és indóházak, és állomások tisztántartására és fertőtlenítésére, a föfelügyelőség utján külön tétetet intézkedés.

4. Mindamellett, hogy ezen kórnak az egész országban eddigleg legkisebb nyoma se észleltetett, a hatóságok figyelme arra irányuljon, hogy azon esetre, ha a kór bármily körülménynél fogva mutatkoznék: föl nem tűnő módon, anélkül, hogy a lakosság szükségtelen rémülésbe vagy ártalmas izgalomba ejtessék, a netán mutakozó betegségekben szenvedőknek kellő elhelyeztetése, ápolása s akadálytalan orvosi gyógykezelése iránt eleve gondoskodjanak; erre nézve tehát czélszerű lesz a szükséges előintézkedéseket már most megtenni, vagy legalább megállapítani, s akként előkészíteni, hogy a szükség felmerültével e részben zavar vagy hiány elő ne állhasson; — végül.

5. A kór kiütése, sőt az egyes eset felmerülte is, ha ez hatóságilag megállapított, haladéktalanul, s ott, hol lehetséges, távirati úton hozzájárulást kell kérni.

Eerről a törvényhatóságot oly felhívással értesitem, hogy a felsorolt intézkedések a legnagyobb eréllyel és szigorral fogatosítandók; a szükség esetére járványbizottságok alakítandók; melyeknek figyelme még e következőkre is irányoztassék, és pedig:

a) a lakosságraak figyelmeztetésére, hogy megbőléséktől, átázásoktól óvakodják; étrendi áthágásokat és tisztátalan ivóvizet gondosan kerüljön; a kórnak első jelenél orvosi segélyről azonnal gondoskodják; ugynevezett titkos szerekelt pedig őrizkedjék;

b) gondoskodás történjék oly betegeknek gyógyintézetekbe való elhelyezéséről, kiknek házi berendezésük, a gyógyítás megkivántató szerek és kellékek megszerzését nem engedik, ily betegek azonban kórházakban a többi betegek közé el nem helyezhetők, hanem azok teljesen elkülönítendők, és lehetőleg egész külön épületben, mindenesetre pedig külön szobában elhelyezendők;

c) a hullaknak oly házakból, hol azok eltemettésükig orvos-rendőri tekintetéből nem hagyhatók — gyors eltávolítása céljából, lehetőleg a város vagy helységek alsó végén hullaházak jelölendők ki; végül

a szenvedő éppen szódavizzel akart gyógyítani, származhat magától a szódavizztől! — hány még súlyosabb betegség származhatik azután ugyanaból az okból, anélkül, hogy a beteg vagy az orvosa csak gyantánán is, hogy mitől ered ez a betegség! Igen fontos ezek után annak felderítése is, hogy honnan kerül az ólom a szódavizbe?

Véleményem szerint az ólom legnagyobb része, talán az egész, nem a gyárból kerül be, hanem a szifonból.

Ezt a következő kísérlettel bizonyíthatom:

10-10 szódáüvegből egyenlő mennyiségben bocsátottam ki vizet; összekevertem, és meghatároztam benne az ólomtartalmát; azután több napig felfordítva állani hagytam az üvegeket, és újra vettem belőlük vizet; megint megmértem az ólom mennyiségét; — több napi állás után harmadszor is vettem szódavizet az üvegből és újra analízáltam. Ha az ólom a gyárból került volna a vízbe, akkor egyforma lett volna az ólomtartalom mind a három próbában; ha pedig különböző volt az ólom mennyisége, akkor az csupán a szifontól származhatott.

Az eredmény csakugyan az volt, hogy az ólomtartalom jeletékenyen megváltozott, tehát a víz ólomtartalmát illetőleg a szódáüveg, a szifon a vétkes.

De nézzük csak, miként változott meg az ólom mennyisége. Eleinte érthetetlen volt az eredmény; ugyanis a legelsőszőr bocsátott vizrésztben több volt az ólom, mint a második, és jóval több, mint a harmadik részletben.

Hogyan érthető ez? Röviden elmondom. Ugy, hogy az ólom a szifon csővéből származott. Itt a víz kibocsátása után mindig visszamarad pár csepp szén-savas víz, a mely beszárad lassanként. Ez az ismételt nedvesítés pedig szén-savas vízzel és újra beszáradás a leghatásosabb ólomoldó. Szén-savas ólomréteg vonja be a szifoncső belsejét. Ha most erős áramban kibocsátjuk a vizet, az magával ragadja a szén-savas ólomot a polhába, amelyből aztán megisszuk. Ha beletekintünk a szifon csővébe, azt szürkés kéreggel látjuk bevonva; ez a szén-savas ólom. Megpróbáltam egy pipaszűrőtűvel kefével kimosni a szifon csővét; nagy mennyiségű szürke-fehér port kaptam, amely egy-egy szifonra 4-10 mgr. ólomot tartalmazott.

Ezek szerint a szifonok a mérég készítői. Mindenitt,

d) nagyobb városok vagy helységek a szükséghez kédest járványkerületekre osztandók fel, melyekben az intézkedések pontos fogatosítása, hatósági biztosok, avagy a járványbizottság által szigoruan ellenőriztessék.

Hogy pedig magamnak arról, hogy jelen rendelet pontosan fogatosított-e? kellő meggyőződést szerezhessek: felhívom a törvényhatóságot, miszerint az e részben elrendelt intézkedésekről azok fogatosításáról és ellenőrzéte módjáról hozzám mielőbb részletes jelentést tegyen.

Lássuk már most, mit csinál a veszély elhárítására a mi törvényhatóságunk. Olvasóink ösmerik azt a lanyha javaslatot, melyet a közegészségügyi bizottság e tárgyban előterjesztett. A mult vasárnap tartott rendkívüli közgyűlés még e javaslaton is gyengített s abból minden erőteljes intézkedést kitörölt. E gyűlés lefolyását a B. K. következéleg adja el:

A javaslat 1. pontja, hogy az utcák és terek minél gyakrabban öntöztessenek és söpörtessenek, elfogadtatott.

A 2-ik pontra nézve, hogy a vész ideje alatt a város belferületér hentes üzletek ne türessenek, dr. Nikolsburger indítványa fogadtatott el, mely szerint ezen üzletek hetenként megvizsgáltassanak, és hatósági intézkedés csak azon esetben és ott tétessék, hol tisztátalanság fog tapasztaltatni.

A 3. pontból, hogy a gyárosok a trágyának azonnali elhordatására szoritllassanak, Szohner Rezső felszólalására az eddigi gyakorlat meghagyatni rendeltetett.

A 4-k pontnál, hogy a sertészhizlalás engedélye a városban 7-8 darabról 2-3 darabra szoritllassék, d. Ladányi úrnak azon kifogása ellenére, hogy a radikális intézkedések egyesek érdekein hajótörést szenvednek, a tanács javaslatban foglalt azon nézetnek adatott hely, hogy ez idő szerint a magánügyben ily mélyen bevágó intézkedéseket tenni nem szükséges.

A javaslat 5-ik pontja, hogy a házi állatok férhelyeinek tisztántartása ellenőriztessék, ugy szintén a 6-ik pont, hogy az ürülekek lerakodási helye, árnyékszékek és pöczegődröknek vasgálicczal vagy karbolsavas mésszel leendő fertőtlenítése elrendeltessék; — elfogadtatott.

A javaslat 7-ik pontja, hogy oly iparosok, akik állati nyers anyagokat dolgoznak fel, mi által dolgozó helyeik körül rothadásba menő büzös anyagok gyűlnek össze, ezeknek eltávolítására utasittassanak, szintén elfogadtatott és az ellenőrzés elrendelésével a tanács bízott meg.

Azonban elejtetett a közegészségügyi bizottság javaslatának 8-ik pontja, a Spitzer-féle sertészhizlaló telep beszüntetése iránt, miután ez különben is a városon kívül van.

A 9-ik pontra nézve, melyben oly intézkedés tételre javasoltatik, miszerint a város alatti Sugovicza ágnak álló vize megújittassék és élő vízzé változtassék, a Ferenczcsatorna részvénytársulat megkereseteni rendeltetett, hogy tekintettel a várost fenyegető immiens veszélyre, a közönség ohajának eleget tenni és a víz folyását gátló akadályokat elhárítani sziveskedjék.

A javaslatnak a hús kimérése, a halak és gyümölcs árusításának ellenőrzésére vonatkozó részei vita nélkül elfogadtattak.

A viláért sem tartozunk azok közé, akik a magán jogokat és a magán érdekeket kicsinylik; de olyan közös érdekek szemben. minő egy öldöklő ragály elleni védekezés, mégis nagyon filiszterszagúnak kell tartanunk a közgyűlés határozatait. A javaslat 2., 3. és 4. pontjára történt megállapodások semmikép sem kielégítő; a Sugoviczára vonatkozó intézkedés pedig, mely szivességet kér, a helyett hogy határozottan rendelkezne (melynek teljesülése iránt tehát semmi saoctio nincs) éppen botránysos. Azonkívül egy szóval sincsenek érintve azok az egészségügyi intézkedések, melyek a vendéglőkre kórházakra stb. vonatkozólag a miniszteri rendeletben felsorolva. A közgyűlés intézkedéseinek e hézagait a tanácsnak illetőleg a

ahol a szifon ólomból, vagy rozsz óból készül, meg van a mérgezés forrása is. A legfontosabb feladat tehát a szódáüvegektől távol tartani az ólomot. Ezt elérjük, ha tiszta ónszifonokat bocsátunk csupán a kereskedésbe. Az a szifon amely 50-60% ólomot tartalmaz, fölötté mérges; de elvetendő még az a fém is, amely csak annyi ólomot is tartalmaz, amennyit a fent említett szabályrendelet megenged, t. i. 10%. Ha már ólomból teljesen mentes ónt nem igen kaphatni, legalább olyan legyen az, hogy 1 százaléknál több ólomot ne tartalmazzon.

Ezt kívánja meg Gautier is legújabb kísérletei alapján, amelyeket fémédények ólomtartalmára nézve végzett.

Látva, hogy mily veszedelmes a szifon, méltán érre is gondolhatunk, hogy egyáltalán ne használjanak fémkupakos szódáüvegeket. Németországban valóban ritkán találni olyan üvegeket; tisztátalanságuk s mérgező tulajdonságuk miatt ott senki sem használja. — Vagy parafadugóval zárják be a szódáüveget, vagy különböző más, de nem féméből való készülékekkel.

Véleményem ezek szerint a kereskedéseimben árukt szódavizet illetőleg e következő:

A szódavizet elég tisztán, gondosan és elég jó vízből gyártják.

A szódaviz-üvegek piszkos voltuknál fogva undort keltők és esetleg ragály vívió lehetnek.

A szódaviz a legtöbb üvegben oly mennyiségű ólomot tartalmaz, hogy e víznek ivamos ivása a legkomolyabb veszélyt hozhatja az egészségére.

A víz ólomtartalma, úgy látszik, főképen a szifonoktól származik. Kívánatos, hogy a szifonos szódaviz-üvegek helyett dugósak használtsassanak.

A szifonok teljességgel nem felelnek meg a kibocsátott rendeletnek és így ez az egészségügyi rendelet csupán papíron van meg, a hatóság a végrehajtásával nem törődik.

Steiner Samu.

főkapitánynak kell kitölteni, s reméljük, hogy törvényes hatalmánál és kötelességénél fogva ezt meg is fogja tenni.

Hirek.

— **A helybeli magyar nyelvű pótanfolyam.** Sok utánjárással sikerült a magyar nyelvű pótanfolyamról részletesebb adatokat beszerezni. Nagyon csodálkozunk azon, hogy a pótanfolyam vezetője maga nem keresi a nyilvánosságot. Kiküldött reporterünkől is megtagadta a kívánt statisztikai adatok kiadását, mondván, hogy a helybeli kormányparti lapok e fontos nemzeti ügy iránt épséggel nem érdeklődnek, ő maga nem rendelkezik annyi szabad idővel, hogy saját kezdeményezéséből megkereshetné a helyi lapokat az adatok közlésére s így nem hajlandó az egyik lap iránt, könnyen félreértésekre alapul szolgálható sziveséget tenni. Dacára annak, hogy a pótanfolyam vezetője vonakodásával találkozunk, megszereztük a tanfolyamra vonatkozó statisztikai adatokat. A tanfolyamra bejelentett és berendelt 130 tanító közül tényleg egybegyűlt 120. Ezek között van 18 nő, 102 férfi. Azt tapasztaljuk, hogy az iskolán kívül, hol a tanfolyam hallgatóival találkozni alkalmunk van, egymás között saját szerb anyanyelvükön szeretnek inkább társalogni, a menyiben tülük magyar szót is hallottunk, úgy látszik, a nők a kifejezés folyékonyágában felülmúlják a férfiakat. Az is feltűnik, hogy köztük sok korosabb férfit látunk. Ha saját buzgóságukból s nyelvünk iránti vonzalomból jelentek meg, a szándék dicsérendő; ha ellenben előljárók túlbuzgóságának hatalma kényszerítette vagy 70 krnyiapidijra való k látás édesgette őket körünkbe, egyaránt sajnáljuk őket és az ügyet, melynek szolgálatnak. Anyanyelv szerint van mintegy 100 szerb és 20 német, román és cseh. Illetőség szerint legtöbb a bács megyei (44), azután torontál (36), krassó-szörény (13), baranya (11) és temes megyei (9) tanító. Tudunkkal Aradon és Szegeden is van magyar nyelvű pótanfolyam s így csodálkozunk, hogy a tanfolyam vezetője nem küldetnek a torontál, temes-, krassó-szörény megyei tanítók Bajára, hol egy élelmes vendéglős a „Zasztava“ megrendelése által gondoskodott, hogy anyanyelvüket 6 hét alatt el ne felejték, mint más pótanfolyamokon a pótanfolyami vezetők tudósítása szerint megtörtént. (?) A jelenlévő tanítók oktatása a lapunk mult számában megnevezett képezdei tanár urak által történik, kiknek a dolog természetéből folyó nehézségeken felül az oktatás első hetében rendkívüli hőséggel is kellett küzdeniök. A hőmérő árnyékban és a tanteremben 30 fokot (R) mutatott, míg a napon 38 fokra is felszállott. Nagy megütközéssel a tanév első felében azt a panaszt hallottuk a tanítók részéről, hogy a szükséges tankönyveket a helybeli könyvkereskedésekben meg nem vehették. A tanfolyam ügyes és előrelátó vezetője intézkedhetett volna, hogy a tanfolyam megnyitására a szükséges tankönyvek raktáron legyenek. Így 10—15 napig várni kellett a tankönyvek megérkezésére. Jóakarattól s az ügy iránti érdeklődésből tettük megjegyzéseinket. Ne lohaszsa ez a működő tanár urak buzgóságát. Szép sikert kívánunk fáradságos működésüknek.

— **A bács megyei női kézimű-iparkiallítás** tárgyában a zombori jótékony magyar nőegylet f. hó 10-én tartott választmányi ülésében a következő határozatok hozta: 1) A kiállítás helyisége a városháza nagy terme; tartama szeptember hó 2-től 9-ig; a kiállítás helyisége a közönség számára nyitva áll d. e. 8—12, d. u. 3—6 óráig. 2) A kiállítás különféle teendőit a következő négy bizottság fogja intézni: a rendező bizottság, melynek elnöke Esztergamy Borbála; a felügyelő bizottság, melynek elnöke Czeller Teréz; a pénzügyi bizottság, melynek elnöke Vojnics Berta, végre a jury-bizottság, melynek elnöke Sándor Béláné. Ezen utóbbi bizottságnak tagja *Jedovics Anna* kisasszony is, ki a kiállítás sikere körül Baján oly lelkesen fáradozott.

— **Alaptalan zaklatásnak** bizonyult az a per, mely a városi hatóság följelentése folytán lapunk kiadó tulajdonosa, és annak volt szerkesztője Hegyessy ur ellen indított. A följelentés tárgya tudvalegőleg az volt, hogy a kiadó illetőleg a szerkesztő a Bajai Figyelő nehány számát a helyi hatóságnak nem mutatta be s ezzel állítólag a sajtótörvény 30. §. 4. pontjában ütköző kihágást követett el. A szabadkai kir. törvényszék ez ügyben a következő határozatot hozta:

3179. fű 1883. sz. Kezbeli kir. ügyészi indítvány sajtó vétség miatt vádolt Hegyessy Kálmán elleni bünygyben. Végzés Ó Felsége a királyi nevében! vonatkozóval a 3972/k. ü. sz. a. indítványra Végeztetett. Sajtó vétség miatt vádolt Hegyessy Kálmán ellen Baja város polgármesterének 514/1884 és 543/1783 sz. a. beérkezett följelentése folytán folyamatba tett bftó eljárás a kir. ügyészi indítvány folytán beszüntetett, s az iratok levéltárba helyezése elrendeltetik. Mert a „Bajai Figyelő“ című Baján megjelenő politikai heti lap, az első számnak 1882. évi december 24-én lett szétküldése előtt 1882. évi december 4-én szabályszerűleg bejelentetett, mint az a 7009/1883. sz. polgármesteri átiratból kitűnik; mert továbbá ugyanazon átiratból kitetszőleg Olay Lajos lapkiadó a bejelentés alkalmával az előírt 5000 frt biztosítékot kettős biztosítékra bekebelezett kötvényben depozálta. Nem képezheti tárgyát sajtóvétségnek az, hogy Olay Lajos a biztosítékot 5000 frtban s nem a sajtótörvény keletkezésének idején fenálló pénzürtékhez képest 5250 frtban tette le, mert Olay Lajos a 250 frt különbözet pótlására 1882. évi december 27-én felhivatván, azt a jelzett összeg biztosítására kiállított kötvénnyel már 1883. évi január 6-án tehát a 14064. sz. végzésben megjelölt időhatár alatt pótolta. Végül nem volt jogosan vád emelhető sem Olay Lajos sem Hegyessy Kálmán ellen az

1848. évi XVIII. t. cz. 30. §. 4. pontjában ütköző kihágás miatt sem, mert tény ugyan, hogy az említett lap megjelent 1. 2. 3. 4. 5. száma annak megjelenésekor Baja város polgármesterének azonnal bemutatva nem lön, de nem igazolható, hogy ez az ellenőrzés kikerülése végett szándékosan mulasztott el, annál kevésbé, mert a lap példányok a kir. ügyészséghez nem a törvényhatóság útján ugyan, de közvetlenül rendesen beküldettek és így az 1867. évi június 2-án 307/cla. sz. a. kelt rendeletnek lényegében elég tétetett s ezzel szemben a törvényhatóság elnökével történt mulasztás Hegyessy Kálmán által 1883. évi január 23-án tehát még a följelentést megelőző időben beadott kérvénye által lehetőleg pótolva lön. Miről az érdekeltek végzésig értesítendők. Kelt a szabadkai kir. törvényszéknek 1883. évi június hó 27. napján tartott üléséből. *Biró Antal*, törvényszéki elnök, *Kardos Jenő*, jegyző. (P. H.)

Nekünk úgy tetszik, hogy a szabadkai törvényszék végzése a konkrét esetben elbánt, a nélkül, hogy a kinalkozó elvi kérdést megoldotta volna. Nevezetesen igen kétséges dolog: köteles-e a kiadó illetőleg szerkesztő a lap példányokat a helyi hatóságnak bemutatni. Budapesten a polgármesteri hivatalnak azonkívül, hogy a lap megindítása felől a bejelentést tudomásul veszi, az újságokkal semmi köze. Kételes példány egyedül a főügyészségnek jár, azt sem kell a szerkesztőnek sajátkezűleg aláírni, mint a hogy Baján kívánják. Hisz ez napilapoknál, melyek jóformán egészen éjjel és hajnalban készülnek el s a kora reggeli órákban hordatnak szét, majdnem fizikai lehetetlenség is lenne. Az ügyészség ennek dacára kedve szerint gyakorolhatja a törvényszerű ellenőrzést. Mikor és hogyan szünt meg hatálytalan bírnai törvény azon rendelkezése, hogy a lap példányok a helyi hatóságnak bemutatandók, nem tudjuk. Kezeink közt van egy miniszteri rendelet, mely arra mutat, hogy 1867-ben. Nevezetesen az 1867. szept. 12-én kelt IMR. (Rendeleték Tára 1867. 157. sz. a.) egyik passzusa így szól: „Mintán a 403 eln. sz. a. miniszteri rendelettel a köteles példányok közvellen a közzvaldókhoz rendeltettek beküldetni stb.“ Még kevesebb értelme van az 1848. XVIII. t. cz. 30. §. 4. pontja szerinti fentartásának ma, mikor az igazságszolgáltatás a municiplumoktól teljesen el van választva s a panaszemelésre és specifice a sajtóvétségek és kihágások szemmel tartására az ügyészi intézmény van rendelve. E szerkesztőségnek tehát erős meggyőződése, hogy mintán a napi sajtó ellenőrzésének szerepét a helyi hatóságtól az ügyészség vette át, a helyi hatóság több kötelesség példányra jogot nem tarthat. Ha mégis megmarad az eddigi szokásnál s ezutánis küld példányt a polgármesteri hivatalba, teszi ezt egyrészt azért, mert e tekintetben a most távol levő kiadó tulajdonos az első sorban felelős személy, másrészt mert egyelőre semmi kedve izetlenségekbe keveredni csak azért, hogy a polgármester ur ártatlan multságát megzavarja.

— **A szabadkai póstarablás.** Mult év febr. hó 7-én délelőtt indult el Szabadkáról a carriol-posta Bács-Almásán át Bikityre. Almásról délelőtt 11 óra 45 perczkor továbbították, de Bikityre a posta helyett csak a lovak érkeztek meg késő éjjel. A csendörök azonnal keresésére indultak s a postakocsit feltörve és kirabolva Bikity határában az országattól mintegy kétezer lépésre, egy domb mögött találták meg, a kocsi pedig Mosholzer József agyonverve és szurási sebekkel a kocsi mellett feküdt. Az elrabolt pénzüösszeg 17,572 frot tett. Megindítván a nyomozás, a gyanu Bagi János és Fábik Lőrinc ellen irányult, kik csekélyebb lopásért az almási csendörösnél voltak letartóztatva s a rablógylkosság napján délelőtt 11 óra előtt bocsátattak szabadon. A két egyént a carriol-posta előtt mintegy félórával látta az uton haladni egy bikityi asszony és két fanyeső ember is, kik még ezeiken kívül valamivel a postakocsi előtt láttak egy úri stájer kocsi is haladni, melyen négy egyén ült. Bagi és Fábik letartóztatásukkor mindent tagadtak s igazolták, hogy ők sokkal a carriol előtt haladtak s Bikity alatt az országútról letérve, mellékuton mentek a faluba Ekközben a csendörörmesternek feltűnt bizonyos Frech József költekezése s házkutatás rendeltetvén el nála, padlásán a széna között csakugyan meg is találtak az elrabolt pénzből 9783 frotot. Frech azt állította, hogy a szőlőbe menvén, két embert látott, a kik valamit elástak s feléjük közeledvén, a fenti összeget azok egyikétől, Bagi Józseftől kapta oly feltétel alatt, hogy a látottakról hallgasson. Bagi azonban és társa Fábik mesének mondták Frech ezen elbeszélését s következetesen tagadták a bűnrészeséget. A kir. ügyész ennek folytán tekintve azt, hogy a nevezett két egyén alig egy órával előbb bocsátatván a csendörök által szabadon, semmiféle támadó eszközrel nem bírt, el is ejtette ellenök a vádat, hanem Frech Józsefet kérte rablással párosult emberölés miatt elítélni. A védő csak bűnpártolást, legfeljebb orgazdaságot látott fenforogni. A szabadkai törvényszék csakugyan fel is mentette őket a gyilkosság és rablás alól, s Bagi János és Fábik Lőrinc szabadlábra való helyezését rendelte el, ellenben Frech Józsefet a b. t. k. 370. §-ba ütköző s a 372. §. szerint minősülő orgazdaság büntetésében találta bűnösnek s tekintve a súlyosító körülményeket, *öt évi fegyházra* és 10 évi hivatalvesztésre ítélte. Ezen ífőlet ellen a vádlott és a kir. ügyész felelkeztek. A kir. tábla, hol az ügy hétfőn került tárgyalás alá, a törvényszék ítéletét végzésileg *foltdadotta* s a szabad kai törvényszékét a további eljárás és vizsgálat kiegészítésére utasította; jelesen mindazon irányban elrendelte a vizsgálatot, melyek a tényállást felderíthetik, így Beck almási postamester kihallgatására kísérlet sem történt, nem vizsgálatott, hogy kik mentek azon az úri fogaton, mely akkortájtban a carriol előtt haladt; hézagosa tartotta a tábla, hogy a fanyeső emberek nem szembesítettek Bagi és Fábikkal, vajjon az uton látott egyénekben őket ismerik-e fel? Nem szembesítettek ezeket végül a bikityi asszonnyal sem; egy szóval az eljárás annyira felületes volt, hogy arra komoly ítéletet alapítani nem volt lehetősége.

— **A vetések állásáról** beérkezett hivatalos jelentések szerint a buza általában véve középtermést

ígér adni, helyenként ennél jobbat is pl. a Dunán-tul egy részében és a volt erdélyi megyékben. Ellenben közepen aluli buzatermésről a felvidéki megyék közül Abauj, Hont, Nograd, Sáros, Zemplén, az Alföld északi részéből Arad, Hajdu, az Alföld déli részéből Bács, Békés, Csanád, Csongrád, Temes, Torontál, Dunántulról Bars, Fehér, Sömogy megyék egyes járásából érkeznek tudósítások. A rozstermés általában véve szintén középtermé mondatik. Az árpák közepén alulnak, kivéve az Alföld északi és déli részét, hol ennek termése is eléri a közepést. A zab általában véve jó középtermést ígér adni. A kapások állása általában kielégítőnek mondható, részben jónak. A buzatermést a felvidéken a szárazság, a dunántuli részben, úgy az Alföld északi és déli részeiben részint a rozsdá, részint a szipoly csorbították. Ugyancsak az ország nagy részében uralkodó szárazság akasztotta meg a kapások fejlődését is. A dohány szintén szenvedett a szárazság által. A takarmánytermés az országban általában jónak mondható s a száraz napok a betakarításra s a minőségére kedvező hatással voltak. Ellenben a sarjatermést az Alföld déli részében csökkentették. A szőlő és gyümölcs állása folyton jónak mondható.

— **A fagyver és vadászati adó** kivetésére bejelentések az 1883/4 évre a városi adóügyi hivatalnál évi július hó utolsó napjáig nyújtandók be. Ily bejelentések még azok által is benyújtandók, kik a folyó évre még a régebbi törvény értelmében voltak fegyveradóval megróva. Mindazok, kik ebbeli bejelentéseiket a kitűzött határidőben benyújtani elmulasztják, az idézett törvény 43. §-ában megszabott pénzbüszággal fognak büntetetteti.

— **Szocializmus a megyeházán.** Érdekes rendeletet adott ki a napokban Pestmegye alispánja. Nevezetesen meghagyta a községek elüljáróinak gondoskodjanak, hogy ezentul minden házon rendes téglából épült kémény legyen. Az oly szegény háztulajdonosok helyett, kik a költséget nem bírják meg, a *község a maga költségén* tartozik a kéményt felépíteni. Ebben a rendeletben már csakugyan benne van az a híres szocialisztikus olajcsepp, melylyel Bismarck szerint az állam kerekeit kengetni kell.

— **Nagy hőségek.** Az utóbbi napok eszései lehűtötték kissé a már csaknem kiállhatatlan hőséget. Forró napokban egyébiránt — mint krónikák írják — apáinknak is volt részük. 1472-ben, Magyarországon 14 héti egy csöpp eső sem esett. Emberek, állatok veszték el számjant. A Dana úgy lepadt, hogy egyik partról a másikra bokáig érő vízben lehetett járni. Szalma-széna kazalokat gyújtottak meg a nap égő sugarai. A föld megrepedt, a hasadékokból lángok törtek elő, ha ként dobtak a talajra, az rögtön meggyulladt. E szörnyű hőségben csak az volt a vigasztaló, hogy a szőlő már június végén megért, a bor kitűnő volt, de oly erős, hogy a legnagyobb ivók is vizzel itták. 1802-ben a hőség 33 fok Reaumurra hágott úgy, hogy Párizsban minden színházat rendőrileg bezártattak. Nápolyban heteken keresztül 39 fok meleg volt, a messze északon fekvő Stockholmban 22 fok. A bor a forró években mindig kitűnő volt, számíthatunk tehát rá, hogy az idén sem lesz rossz borteremésünk.

Közönség köréből. *)

Tekintetes szerkesztő úr!

Bátor vagyok tettes szerkesztő urat tisztelettel felkérni, miszerint a *Bács-Bodrogh megyei községi tanítók egyesülete* ének 12 ik közgyűléséről szóló s a „Bajai Figyelő“ f. évi 30 ik számában közzétett jelentésre vonatkozó következő nyilatkozatomat becses lapjába felvenni sziveskedjék:

A „Bajai Figyelő“ ez idei 30-ik számában leirt tanítói közgyűlés szám szerint a negyedik volt azon idő óta, hogy a csajkás tanítói kör a Bács-Bodrogh megyei községi tanítók egyesületébe lépett. Az első közgyűlés azon idő óta Baján, a 2 ik Zentán, a 3 ik Titelben és a 4-ik, vagy is az ez idei, Priglevicza-Szent-Ivánon tartatott meg.

Ezen közgyűlések sem elsőjén, se másodikán a csajkás tanítók — egyet, illetve kettőt kivéve, — sőt ezek körelnöke sem jelent meg, se semmi nemű jelentést nem terjesztett be, — és még sem érte ez utóbbit semmi dorgálás vagy rosszálás. Nem jelentek meg pedig azért, mert a megyei tanító-egyesület alapszabályait eddig nem ismervén, épen úgy, mint én, saját kötelességüket sem ismerték; s mert elmaradásukat később senki se róttá hibául, és senki nem kérdezte tőlök, hogy miért nem jelentek meg?

A mult évi közgyűlésen a csajkás tanítók majdnem valamennyien jelen voltak, mert az — úgy szólván — az ő központjukon, Titelben tartatott, — mig ellenben a megye többi (három) tanítói körének összes megjelent tagjai a csajkás tanítók számát alig kétszereszték meg. És habár a csajkás tanítói kör előbbi elnöke sem a tanítói közgyűléseken és értekezleteken Baján és Zentán nem volt, sem jelentéseit és helyettesét oda nem küldte, — én a mult évben a megyei tanítói közgyűlésnek jelentésemet még is előterjesztettem; és beteresztetem azt a csajkás iskolaszék útján az idén is — június 27-én — a megyei tanító-egyesület elnökéhez Zomborban, dacára annak, hogy a csajkás tanítókör legutóbbi hitelesített jegyzőkönyvét — önhibámon kívül — csak f. évi június 2-án kaptam kezemhez, s a jelentést saját jegyzeteim és a „Skolszki Liszt“ tudósítójának leírása nyomán kellett szerkesztenem. Eme jelentés azonban rendeltetése helyére valószínűen késő érkezett.

Ezen eljárásommal — habár, mint fennebb említém, pontosan nem is ismertem a körelnökek a közgyűlés iránti kötelességeit, — megtettem azt, a mit saját belátásom szerint tudtam, és a mennyit megtehettem. A közgyűlésre pedig személyesen azért nem mentem el, mert a magyar nyelvű pótanfolyamra, Bajára történt készülésemen kívül, fontos családi teendőim által is gátolva voltam az elmenetelben; és helyettesemet azért nem küldtem, mert nem tudtam, hogy erre jogom van.

A mi pedig az elnökségről való leköszönésemet, illetve elmozdításomat illeti, — én késő vagyok a csajkás tanítói kör legközelebbi ülésében lemondásomat benyújtani, ép oly dicsvágytalanul, mint a miként az ugyanezen kör legutóbbi ülésében indítványoztam: — kérdeznök

*) E rovataban közérdeklő felszólalások, panaszok, sat. — díj nélkül — a beküldő felelősége mellett — közöltemek. Névtelen közlemények nem vételnektek ki tobo.

még a megyei tanfelügyelő urat, hogy meddig tart a járási tanítói körök tisztviselőinek, illetve elnökeinek hivatala? mert a mint nem vonom el magamat tanítóársaim bizalmától, — ép úgy nem vagyok hajlandó arra feltölteni magamat.

Baján, 1883. július 19.

Teljes tisztelettel
Jankovits István,
esztergomi tanító és a esztergomi tanító kör elnöke.

Irodalom.

— „A Regényvilág“-nak hozzánk e napokban átküldött 8 füzetével (33—40) e kitünő szépirodalmi folyóirat ez ideig harmadik negyedét látjuk befejezve. Valahányszor e vállalatról szólunk — és ezt mindannyiszor örömmel tesszük — jól esik annak ismételt megjegyzése, hogy a magyar szépirodalom, különösen pedig az eredeti regényirodalom e lapok hasábjain oly otthonra talált, a mely úgy a kört, mint a közreműködőket tekintve, egyaránt méltó a célhoz, melytől az első percztől kezdve sohasem tért el. Legjelesebb íróink műveit ugyiszólván csak itt olvashatjuk és a művek közül imé csak a legjobbak azok, melyek itt megjelennek. *Jókai* ragyogó tolla, *Véka* Lajos kedves elbeszélő modora nemcsak rövid ideig tartó szórakozást nyújtó műveket nyújtanak, de olyanokat, melyekkel az irodalom, bármily behatóan foglalkozzék is, tisztán és igazán meg lesz elégedve. A nagy közönség osztatlan tetszése előlegezi a kritika ítéletét és mindkettő csak a lap értékét emeli, mely fáradszónal toborozza hívei közé a jelesek közül a legjelebbeket. — *Gabányi Árpád* hosszabb regényes elbeszélése, mely „Egy krajczár emlékiratai“ cím alatt folyik, figyelmet keltő, érdekes munka, mely szép tehetségű és sokoldalú szerzőjének csak díszretére válhatik. — A külföldi irodalmat ez idő szerint X. de Mestre „Utazásom szobám körül“ című, bölcsészeti tartalmu, aesthetikai finomságra valló és mindvégig vonzó dolgozata képviseli, mely művet Szana Tamás jeles fordítása teszi ránk nézve még érdekesebbé. A tárcza a jeles tartalmu, szellemes tollból eredő, érdekes finom pikantériával telt kisebb elbeszélések, leírások, rajzok egész halmazzát tartalmazza és különösen a „Fekete ördög“ az körül már ismételtel megjegyeztük hogy francia genreből tartott képei a könnyed tárczák valóságos gyöngyei. Különösen hölgyközönségünknek ajánljuk figyelmébe, ha még nem kedvencezük, mert talán nem ismerik. — egyetlen tárczája „Elovasítás után“ azzá lesz. — Az irodalmi rovat, „Nestor“ és Zempléni P. Gyula kezében hivatásának színvonalán áll.

Első cs. k. szab. dunagőzhajózási társaság

menetrendje

f. évi június 17-től a további rendeleitig.

Postahajók:

Bajáról Mohácsra Zimonyba: naponként reggeli 1/2 7 óraker.

Bajáról Budapestre: naponként reggeli 4 óraker.

Személyhajók:

Bajáról Mohácsra: naponta este 8 óraker.

Bajáról Budapestre: naponta délután 1 óraker.

Üzleti tudositás.

Baja, 1883. július hó 21.

Arak métermázsánkint:

Buza	(ó)	10.—10.—
Rozs	(új)	9.70—9.80
		6.60—6.70
Árpa	(ó)	6.—6.—
Zab	(új)	5.60—5.60
Kukuricza		5.90—6.—
Köles		5.90—6.—
		6.25—6.30

Laptalajdonos:
Olay Lajos.

Felolós szerkesztő:
Inczédi László.

Gen sok beteg kevesebbet szenved, ha a megfelelő gyógyszernek mindjárt kezdetben kénytelennek. — Emellegya az oly könyv minő a „Dr. Any gyögy-módszer“, mely nemcsak a betegségek leírását tartalmazza, hanem egy-egy által orvosilag kipróbált és ezerszeresen jónak bizonyult háziszereket sorol fel, minden betegre nézve a leggyorsabb becses bir. Az említett szerkesztő kiadójától Lipcsében megjelent rőpirat, melynek szövege számos ábrával van ellátva. **Görtschek L.** egyetemi könyvtáros által (Bics, I. István, 6. sz.) 75 kr. b. b. küldése után bérmentve küldetik meg.

KIS HIRDETŐ.

E rovatban minden szóért 2 kr. fizetendő. Külön bélyeg-díj nem jár.

Egy jó házból való **tanonc**z felvétetik. Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Egy jó karban levő **zongora** jutányos áron eladó. Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Akadna-e egy **jószivű hölgy**, a ki egy fiatal ember lelkéből a bánatot s üres óráiból az unalmat elizni segítene? Szives értesítések „**Rómeó**“-nak a kiadó-hivatalba küldendők.

Egy majdnem teljesen új **Lancaster-fegyver** igen olcsón eladó. Értekezhetni Buday Ferencz járásbirósági irnok urral.

Kitünő villás-reggelit, hideg és meleg ételeket, finom jégbe hűtött **márcziusi sört** s egyéb italokat kaphatni **Liebl Andrásnál,** a „**Bárány**“ vendéglőben.

7845.
tk. 1882.

Árverési hirdetemény.

A bajai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről Erlanger és fiai bécsi bankház végrehajtató kérelme folytán, Gál József jankováci lakos végrehajtást szenvedő ellen a végrehajtási árverés 300 frt tőke, ennek 1883. évi márczius 1. napjától járó 6% kamatai és összesen 61 frt 68 kr. eddigi valamint 12 frt 55 kr. jelenlegi és a még felmerülő költségek kielégítése végett az 1881. évi LX. t. cz. 144 és 146-ik § értelmében a szabadkai kir. törvényes területén lévő Jankovác község 774. számú telekjegyzőkönyvében foglalt Gál József egyedüli nevén álló A. I. alatti 1244/12 hr. 833 uj ö. i. számú ház és ahhoz tartozó 300 □ ölnyi házhelyre: ezennel elrendeltetik és annak Jakovác községhezánál leendő megtartására határidőül **1883 évi szeptember hó 27-ik napjának d. u. 3 órája** kitűzetik, mely alkalommal a jelzett ingatlan a kikiáltási áron alul is eladati fog.

Az ingatlan a fenkitett árban fog kikiáltatni. Árverezni kívánók tartoznak a kikiáltási ár 10% készpénzben vagy óvadék képes papirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. jbiróság mint tkkönyvi hatóság.
Baján, 1883. május hó 12.

Szondy Mátyás,
h. járásbiró.

Egy, három szoba, konyha, éléskamra padlás, pincze, fészter és 6 lóra való istállóból álló

lakás

nagy udvarral, az Özvegy-utcában, a Varga-féle házban f. é. Szt.-Mihálytól kezdve több évre bérbe adandó.

Értekezni lehet **Müllender Tivadarnál.**

1881 -ik évben 295.000 palack, 1882 ik évben 550.000 palack lett elszállítva.

A mohai ÁGNES-forrás

Ezánk egyik legszénsavdúsabb

savanyuvize

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Fris töltésben mindenkor kapható

ÉDESKÜTYÜ.

m. k. udvari szállítónál Budapesten, Erzsébet téren.

Ugyszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Nichitsch István, Drescher Gyula, Spitzer Ignácz, Klenantz és Babócs, Krsztanits Hariton és Lerner Antal uraknál Baján.

• 1881 -ik évben 295.000 palack, • 1882 -ik évben 550.000 • palack lett elszállítva.

A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A gráci 1880 évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

H I R D E T M É N Y.

Az elmebeteg Áldásy Ignácz tulajdonát képező s a bajai vásártéren fekvő földszintes ház 1883. évi Szt. Mihály napjától fogva

Boertho Zityothotó.

Bérleti feltételek iránt bővebb felvilágosítást ad **Dr. Németh Ignácz,** ügyvéd, Budapestben V. kerület Sasu téren 11. szám.